

Mała Retencja - Duża Sprawa

Projekt Fundacji Ekologicznej Zielona Akcja

Mała Retencja - Duża Sprawa kampania na rzecz poprawy małej retencji na obszarach wiejskich

Finansowanie oddalonych działań w ochronie gospodarki
wodnej obszarów wiejskich w Polsce
w perspektywie do 2020 roku

*Program rolnośrodowiskowo – klimatyczny w kontekście
gospodarowania wodą na obszarach wiejskich*

Monika Miniewska

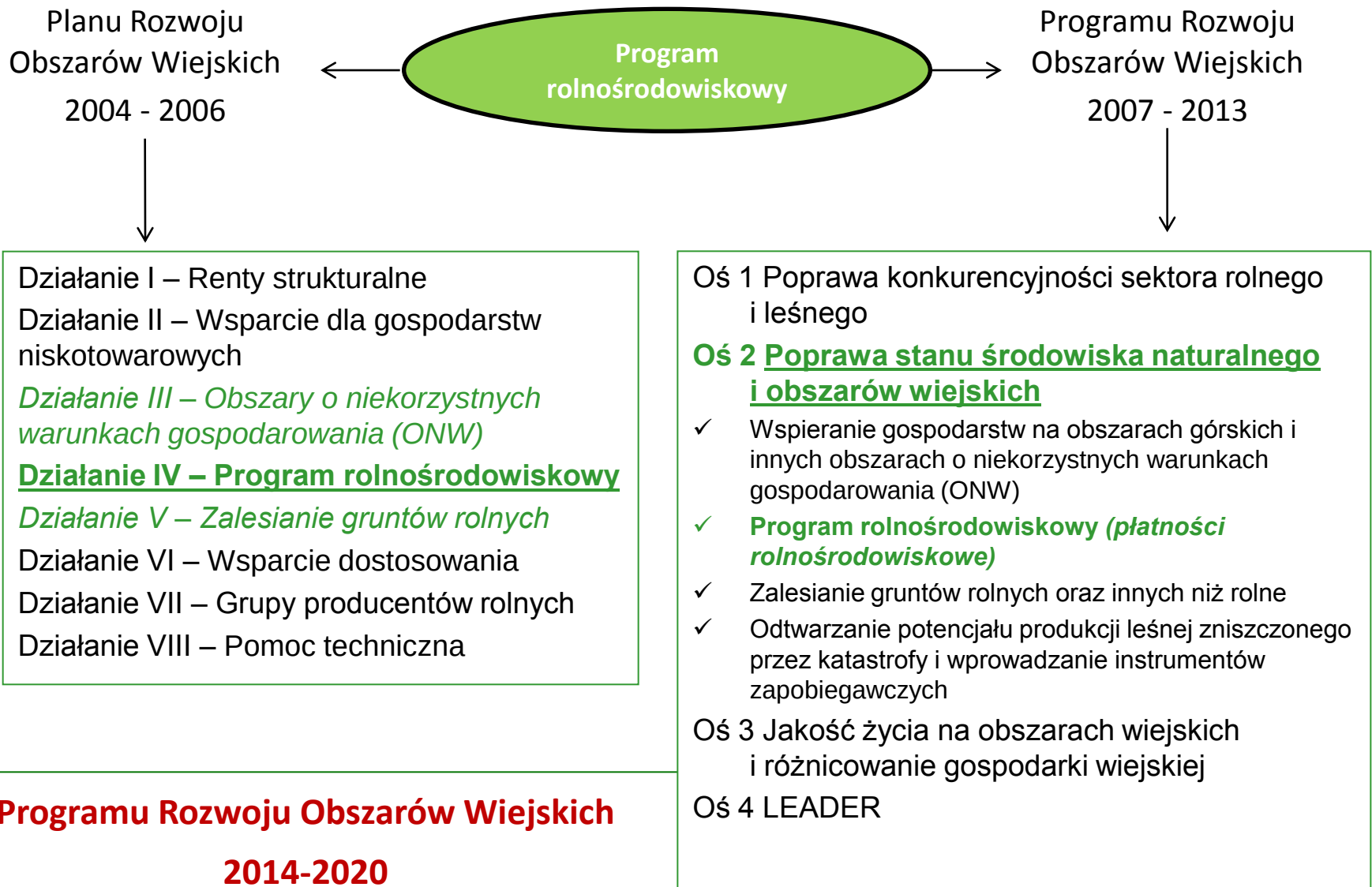
Konferencja

Alternatywne sposoby gospodarowania wodą zgodnie z wymogami środowiska

Wrocław, 22.06.2015

Ochrona środowiska przyrodniczego i różnorodność biologiczna
jest od **1992 roku integralną częścią Wspólnej Polityki Rolnej (WPR)**
Unii Europejskiej.

PROGRAM ROLNOŚRODOWISKOWO - KLIMATYCZNY

Główne założenie programu to:

redukcja negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko i maksymalizacja jego pozytywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną i krajobraz obszarów wiejskich

- ❖ Przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk przyrodniczych
- ❖ Promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania
- ❖ Odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód
- ❖ Ochrona lokalnych ras zwierząt gospodarskich
- ❖ Ochrona lokalnych odmian roślin uprawowych

PROGRAM ROLNOŚRODOWISKOWO - KLIMATYCZNY

Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne dzieli się na dwa poddziałania:

Płatności w ramach zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych

- **1. Rolnictwo zrównoważone.**
- **2. Ochrona gleb i wód.**
- **3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych.**
- **4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000.**
- **5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.**

Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie.

- **6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.**
- **7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.**

PROGRAM ROLNOŚRODOWISKOWO - KLIMATYCZNY

Obszary wiejskie stanowią zdecydowaną część naszego kraju. To właśnie tu zgromadzone jest bogactwo przyrodnicze. Dzięki tradycyjnym metodom gospodarowania do dziś możemy szczycić się niepowtarzalną i bogatą w gatunki florą i fauną.

Założenia PRSK nakładają obowiązek „zachowania występujących w gospodarstwie rolnym i określone w planie działalności rolnośrodowiskowej trwałych użytków zielonych oraz elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo, tworzących ostoje dzikiej przyrody”.

WSPIERANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Promowanie
zrównoważonego
systemu
gospodarowania

Pakiet Rolnictwo zrównoważone

Polega na stosowaniu metod gospodarowania przyjaznych środowisku, umożliwiających racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody i tym samym ograniczenie negatywnego wpływu na rolnictwa na środowisko.

400 zł/ha

Odpowiednie
użytkowanie gleb
i ochrona wód

Pakiet Ochrona gleb i wód

Polega na utrzymaniu tzw. „zielonych pól” w gospodarstwie w okresie jesienno - zimowym, co ma służyć poprawie właściwości biologicznych gleb, ograniczyć procesy erozji i spływu powierzchniowego. Pośrednio ma przyczyniać się do zwiększenia różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

- ✓ międzyplony - 650 zł/ha
- ✓ pasy ochronne na stokach o nachyleniu powyżej 20% - 450 zł/ha

WSPIERANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Rośliny uprawne można podzielić na 3 grupy:

➤ **wzbogacające glebę**

wieloletnie rośliny pastewne, motylkowate i ich mieszanki z trawami oraz trawy w uprawie polowej,

➤ **rośliny o małym ujemnym wpływie na bilans próchnicy lub neutralne** zboża i oleiste,

➤ **zubożające glebę**

rośliny okopowe, warzywa korzeniowe i kukurydza

Przykład wyliczenia gospodarki substancją organiczną w płodozmianie:

gleba lekka:

żyto - żyto - owies -żyto

$$\text{zb.}[-0,49]+\text{zb.}[-0,49] +\text{zb.}[-0,49] \text{ zb. } [-0,49] = [-1,96]$$

Wniosek: w okresie 4 lat wystąpi strata 1,96 t/ha suchej masy organicznej.

Uzupełnić ją mogą: 33 tony obornika lub 10 ton przyoranej słomy.

PROGRAM ROLNOŚRODOWISKOWO - KLIMATYCZNY 2015 - 2020

*Program rolnośrodowiskowy jest formą ochrony przyrody
i krajobrazu obszarów wiejskich.*

4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000

5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.

Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000

Cenne siedliska poza Obszarami Natura 2000

Realizacja pakietu ma przyczynić się do utrzymania właściwego stanu cennych siedlisk przyrodniczych użytkowanych rolniczo oraz przyczynić się do poprawy bytowania zagrożonych gatunków ptaków, których miejsca lęgowe są związane z ekstensywnymi użytkami zielonymi

Wariant 4.1/5.1 Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe – 1 276 zł/ha

4.2/5.2 Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla 1 043 zł/ha

4.3/5.3 Murawy – 1 300 zł/ha

4.4/5.4 Półnaturalne łąki wilgotne – 911 zł/ha

4.5/5.5 Półnaturalne łąki świeże – 1 083 zł/ha

4.6/5.6 Torfowiska – 600 zł/ha lub 1 206 zł/ha

Tylko w Obszarze Natura 2000 (OSO)

4.7. Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 600 zł/ha

OCHRONA SIEDLISK LĘGOWYCH PTAKÓW

4.8 RYCYK, KSZYK, KRWAŹODZIÓB, CZAJKA – 890 zł/ha

4.9 WODNICZKA – 1 199 zł/ha

4.10 DUBELT, KULIK WIELKI – 1 070 zł/ha

4.11 DERKACZ – 642 zł/ha

Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000

Cenne siedliska poza Obszarami Natura 2000

Obszary wodno-błotne, mokradła, torfowiska

Obszary wodno-błotne stanowią przedmiot ochrony Konwencji Ramsarskiej z dnia 2 lutego 1971 roku, ratyfikowanej w 1978 roku przez Polskę.

Celem porozumienia jest ochrona i utrzymanie w niezmienionym stanie obszarów określanych jako "wodno-błotne".

Szczególnie chodzi o populacje ptaków wodnych zamieszkujących te tereny lub okresowo w nich przebywających.

OCHRONA SIEDLISK LĘGOWYCH PTAKÓW

Poprawa warunków wodnych

- ✓ większość gatunków ptaków zamieszkujących trwałe użytki zielone jest związana w większym lub mniejszym stopniu z wodą
- ✓ woda zapewnia dostatek bezkręgowców stanowiących ich podstawowy pokarm
- ✓ zróżnicowany poziom wody przyczynia się do wytworzenia odpowiedniej struktury roślinności zapewniającej możliwość żerowania i zakładania gniazd
- ✓ woda może też stanowić barierę chroniącą przed drapieżnikami lądowymi, a jej brak ułatwia sukcesję roślinności drzewiastej unikanej przez ptaki siewkowe

ZAGROŽENIA

TORFOWISKA

Poprawa warunków wodnych

Torfowiska to najbardziej zróżnicowane mokradła w Polsce. W tych bagiennych, charakteryzujących się warunkami beztlenowymi siedliskach niemal nie zachodzi rozkład obumarłej masy roślinnej. Z gromadzących się szczątków roślinnych powstaje torf. Jego charakter ściśle nawiązuje do typu roślinności torfotwórczej. Miąższości złóż torfowych wynoszą od kilkudziesięciu centymetrów do kilku metrów.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska

7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion

7210 Torfowiska nakredowe

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

TORFOWISKA

Szacuje się, że torfowiska w Polsce magazynują około **35 miliardów m³** wody – to więcej niż zasoby słodkiej wody we wszystkich naszych jeziorach!

Torfowiska pełnią istotną rolę w obiegu pierwiastków, szczególnie węgla i azotu, odkładając je w postaci osadów organicznych. Dzięki temu ograniczają emisję do atmosfery pierwiastków odpowiedzialnych m.in. za globalne ocieplenie.

Pełnią również rolę naturalnych filtrów zatrzymujących zanieczyszczenia, które dostają się do wód opadowych i podziemnych.

PÓŁNATURALNE ŁĄKI WILGOTNE

Są to siedliska o dość bogatym składzie gatunkowym, zarówno roślin jak i zwierząt. Szczególnie ważne są dla **ptaków wodno-błotnych**, ponieważ stanowią miejsce **rozrodu**, **odpoczynku** oraz **żerowania** podczas wędrówek.

Ponadto, pełnią ważną funkcję w ochronie gleb organicznych - **chronią je przed mineralizacją w stanie umiarkowanego odwodnienia** oraz **retencji wody powierzchniowej**.

Kukułka
szerokolistna

ŁĄKI TRZĘŚLICOWE

Łąki trzęślicowe występują przeważnie na siedliskach zasilanych wodami gruntowymi – na grądach podmokłych (podłoże gliniaste) lub na nieznacznie odwodnionych torfowiskach (bielawy podtopione, łąki pobagienne właściwe).

ELEMENTY KRAJOBRAZU NIEUŻYTKOWANE ROLNICZO

Oczka wodne korzystnie modyfikują bilans wodny i cieplny środowiska.

Ze względu na materiał geologiczny, z którego są zbudowane, charakteryzują się specyficznymi zbiorowiskami roślinnymi.

Strefa brzegowa stanowi swego rodzaju ekoton, w którym występuje duże zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych, zależnie od typu siedliska otaczającego zbiornik.

ELEMENTY KRAJOBRAZU NIEUŻYTKOWANE ROLNICZO

Cenne krajobrazowo oczka wodne to miejsce rozrodu płazów

ELEMENTY KRAJOBRAZU NIEUŻYTKOWANE ROLNICZO

Za najważniejsze przyczyny **ginięcia płazów** uważa się **kurczenie siedlisk** ich występowania, zwłaszcza miejsc do rozrodu.

Wysychanie, zasypywanie naturalnych oczek wodnych, meliorowanie (osuszanie) terenów podmokłych to główna przyczyna ginięcia płazów w naszych warunkach.

Rozwój komunikacji - co roku na drogach ginie kilka milionów tych zwierząt i to przeważnie w najważniejszym dla nich okresie wędrówek na tereny rozrodcze. ***Te zimnokrwiste zwierzęta mają to nieszczęście, że znalazłszy się na asfalcie lubią się zatrzymać aby rozgrzać się na jego nagrzanej przez słońce powierzchni.***

Znaczny udział w ginięciu płazów ma także wypalanie traw i pożary oraz intensyfikacja i chemizacja rolnictwa. Zwłaszcza tę ostatnią podejrzewa się, że może być także przyczyną osłabienia zdolności obronnych płazów i przez to narażenia ich na ataki pasożytniczego grzyba.

A close-up photograph of a dark brown butterfly with lighter brown markings on its wings, perched on a dark, craggy rock surface. The background is a soft, out-of-focus green. Overlaid on the right side of the image is the text 'DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ' in a bold, yellow, sans-serif font.

**DZIĘKUJĘ
ZA UWAGĘ**